

Je třeba měniti dnešní organisaci našeho jezdeckta, aby vyhovovala nynějším požadavkům boje?

I. Úvod.

Brzy po ukončení světové války, když nově vzniklé státy začaly budovat své armády a též ostatní mocnosti přistoupily k reorganisaci armády na základě bojových zkušeností, vyskytla se otázka, co s jezdecktvem. Je zajímavé, že mnozí vynikající vojenští odborníci zaujali k této otázce stanovisko téměř záporné a zastávali názor, že v moderní armádě nemají velké jezdecké jednotky již významu. Vyskytly se dokonce názory, že jezdecktvo dohrálo vůbec svou úlohu a bude v budoucnu nahrazeno jednak letectvem, jednak rychloběžnými tanky. Tento názor vznikl jistě pod dojmem posledního údobí světové války na západě, kde v zákopových bojích bylo k použití jezdeckta velmi málo příležitostí. Mimo to během války byly téměř ve všech armádách jezdecké jednotky u středních mocností hlavně pro nedostatek koní a píce rozpuštěny a omezovány na nejmenší míru.

A tak se stalo, že po světové válce s počátku nebyla jezdecktu věnována ona péče a pozornost, již by podle svých schopností zasluhovalo, a studium možného použití velkých jezdeckých jednotek v moderním boji bylo poněkud zanedbáno.

Avšak již úspěchy jezdecké armády Buděnného v polsko-ruské válce v roce 1920 a též úspěchy tureckého jezdeckého sboru Fakher ed Din při pronásledování ustupujících řeckých vojsk v roce 1922 měly nemalý vliv na názory o významu jezdeckta a o jeho použití v budoucí válce.

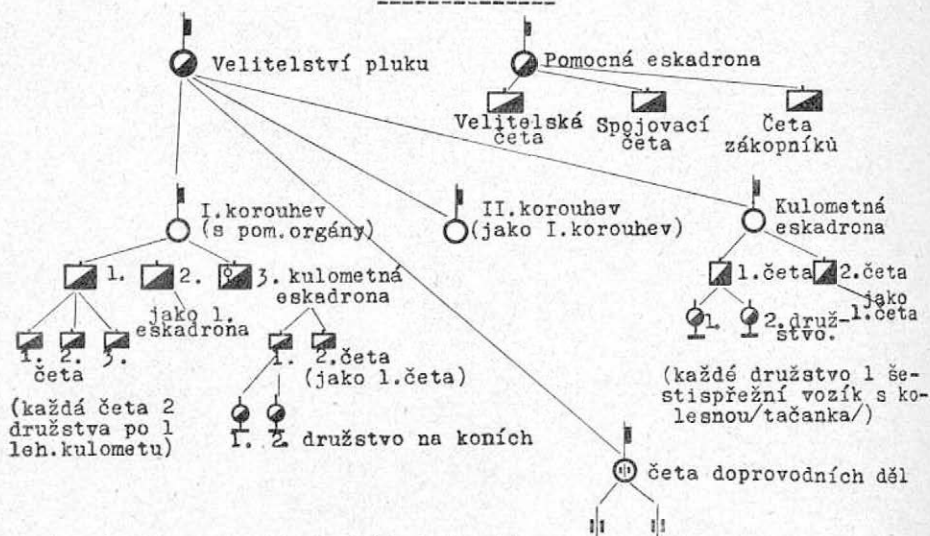
Byli to především Němci, kteří neztratili víru v sílu jezdeckta a přikročili ihned se známou důkladností k řešení problému organisace jezdeckta a jeho použití v boji. Byli snad k tomu nuceni tou okolností, že podle versailleské smlouvy byly jim ponechány 3 jezdecké divise, takže v německé armádě je na 21 pěších pluků 18 jezdeckých. Takový poměr mezi pěchotou, uznávanou všeobecně za hlavní zbraň, a jezdecktvem nemáme v žádné jiné armádě. Není tedy divu, že Němci věnují organisaci a taktickému použití jezdeckta nesmírnou péči, jak o tom svědčí časté články v odborných vojenských časopisech a též pravidelné zařazení velkých jezdeckých jednotek při každoročních závěrečných cvičeních.

Že Rusko má početně silné a dobře organisované jezdecktvo, rozumí se vlastně samo sebou. Tu vojenští odborníci usuzují, že jezdecktvo v budoucí válce bude opět mít velmi důležitou úlohu a uvažuje se o použití ne již jednotlivých jezdeckých divisí, nýbrž celých jezdeckých sborů, ba dokonce jezdeckých armád.

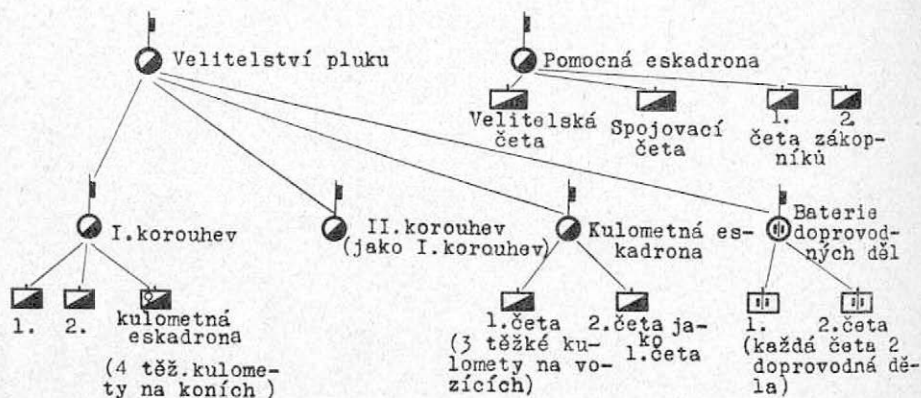
Též v Polsku, kde se na vlastním těle mohli přesvědčiti o významu jezdeckta za bolševického vpádu, zaujímá jezdecktvo v armádě význačné místo. Na 30 pěších divisí připadají 4 jezdecké divise a 5 samostatných jezdeckých brigád.

A Jugoslavie, která po válce měla jen dvě jezdecké divise, se právě chystá rozmnožiti své jezdecktvo o nové 2 jezdecké divise, což znamená zdvojnásobení jezdeckých sil.

Naproti tomu Itálie zrušila několik jezdeckých pluků a má při značné poměrně armádě jen 12 samostatných jezdeckých pluků, jež

Složení jezdeckého pluku.A. V míru :

Palebná síla pluku: 24 lehkých kulometů,
12 těžkých kulometů,
2 doprovodná děla.

B. Ve válce :

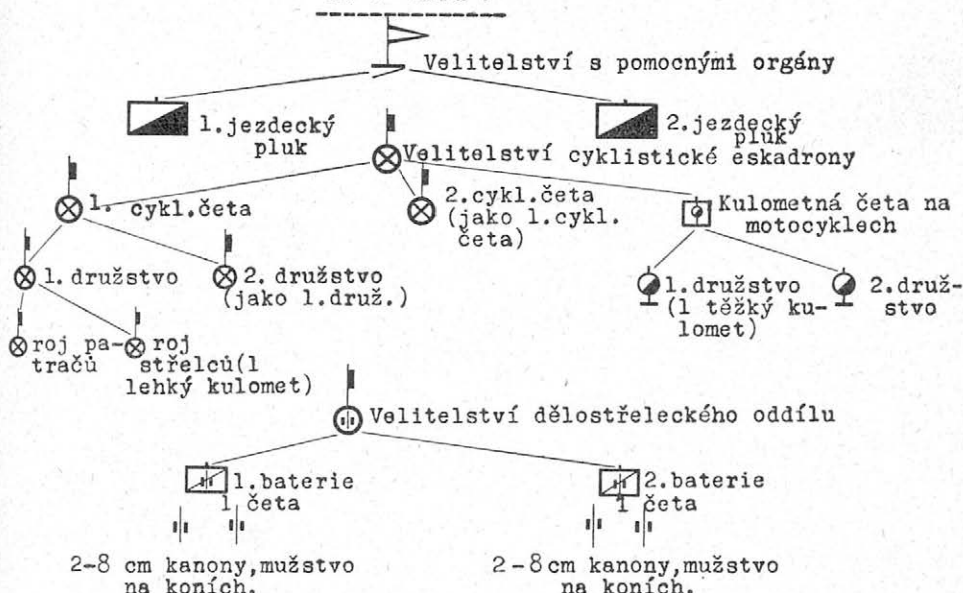
Palebná síla pluku: 24 lehkých kulometů, 14 těžkých kulometů, 4 doprovodná děla.

K čl. plk. gšt. R. Hanáka: Je třeba měnit organizaci jezdeckva...

Vojenské rozhledy, roč. XI., čís. 7.—8.

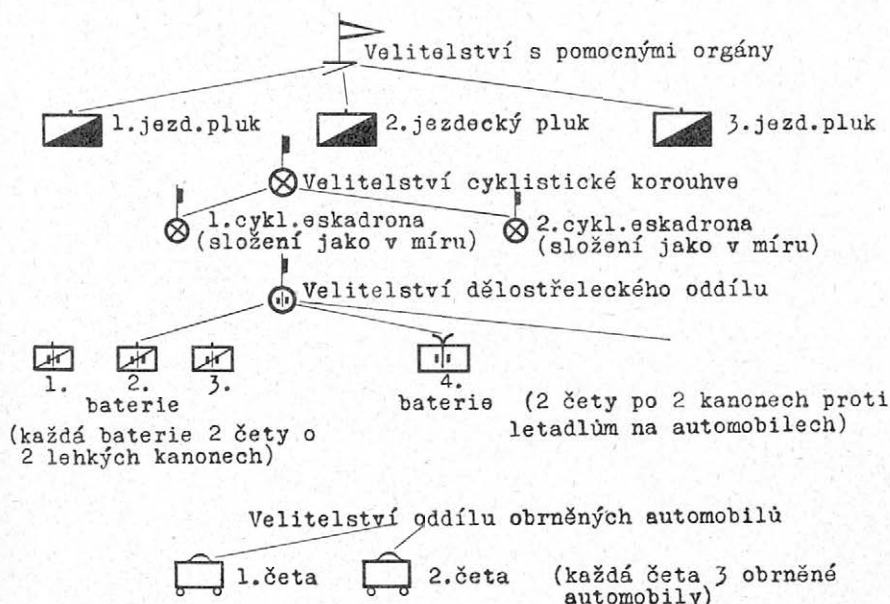
Složení samostatné Jezdecké brigády.

A. V míru :

Při cvičeních přidělena přechodně ještě četa obrněných aut o 4 automobilech.

B. Ve válce :

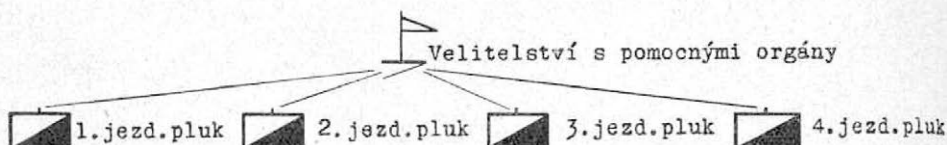

K tomu ještě: ženijní oddíl, mostní soupravy, zdravotnické a zásobovací útvary.

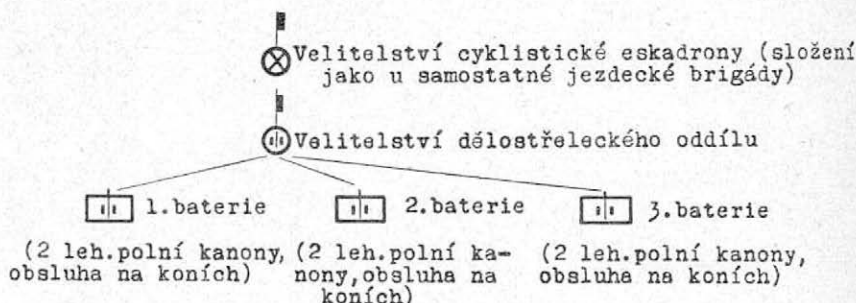
K čl. plk. gšt. R. Hanáka: Je třeba měniti organizaci jezdeckva...

Složení jezdecké divise.

A. V míru :

Poznámka : Pluky podřízeny přímo veliteli divise. Velitelství brigády se ustaví jen při cvičeních ad hoc a jen pro dobu cvičení.

Poznámka. Při cvičeních přechodně přidělena četa obrněných automobilů o 4 autech, pak letecké formace a mostní soupravy.

Palebná síla: Jezdecké pluky: 96 leh., 48 těž. kulometů, 8 doprov. děl

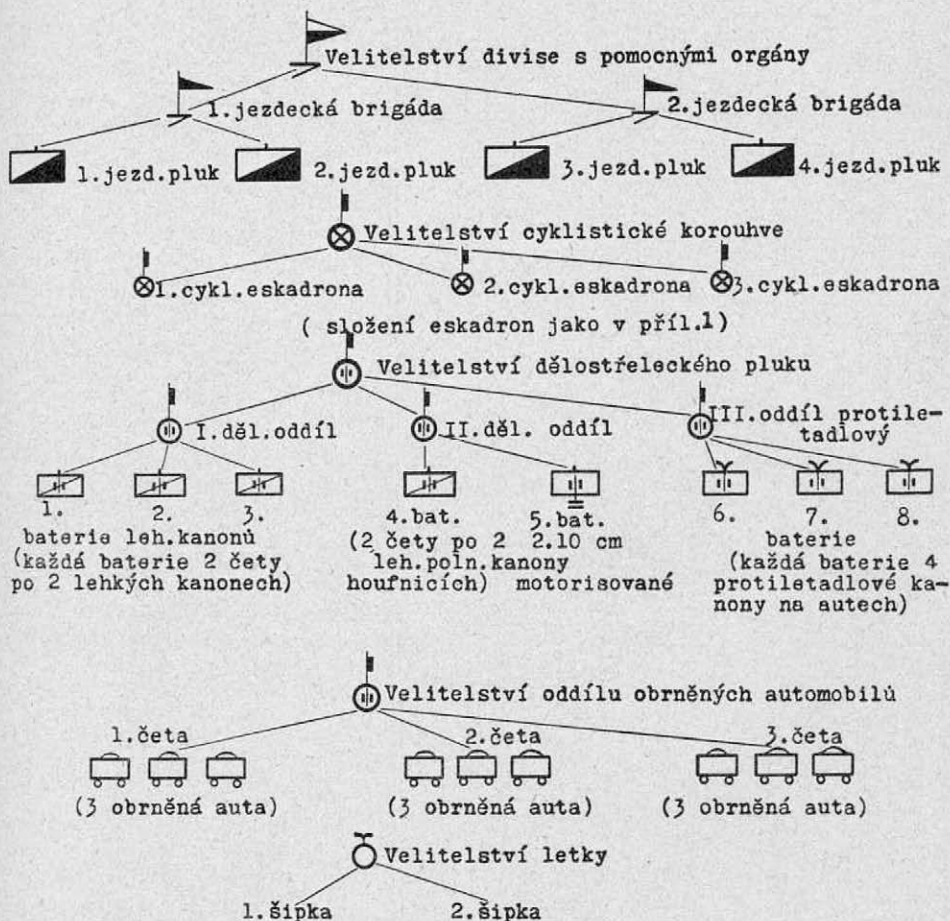
Cykl. eskadrona : 4 " 2 " " - - -

Dělostřelectvo : 6 lehkých polních kanonů

Úhrnem: 100 lehkých, 50 těžkých kulometů, 8 doprovodných děl, 6 lehkých polních kanonů.

K čl. plk. gšt. R. Hanáka: Je třeba měnití organizaci jezdeckva...

B. Ve válce :

3. pozorovací letouny 3. pozorovací letouny.

Dále :

1 praporek pěchoty na autech /podle potřeby/,
 1 oddíl rychloběžných tanků /až bude vynalezen výhodný typ/,
 1 ženijní oddíl /3 mostní soupravy, ženijní park-motorisované/,
 Ambulance a zdravotnická automobilní kolona.
 Zásobovací útvary: /hospodářský úřad, polní pekárna, muniční kolony,
 zásobovací oddíly s koňským potahem, nejméně 3 lehké autokolony./.

Palebná síla:

Jezdecké pluky: 96 lehkých, 56 těžkých kul., 16 doprovodných děl.
 Cykl. korouhev: 12 „ 6 „
 Dělostřelectvo: 12 lehkých pol. kanonů, 4 lehké pol. houfnice, 2 hrubé kanony, 12 protiletadlových kanonů.
 Obrněná auta: 12 obrněných automobilů.

Úhrnem:

108 lehkých kulometů, 62 těžkých kulometů,
 16 doprovodných děl, 12 polních kanonů, 4 polní houfnice, 2 hrubé kanony,
 12 protiletadlových kanonů, k tomu 12 obrněných aut.

K čl. plk. gšt. R. Hanáka: Je třeba měnití organizaci jezdeckva...

nejdou ani sloučeny ve velké jednotky. V Itálii se jezdeckvu nepřipisuje žádná důležitost asi proto, že tam chybí tradice a pak též vlivem terénu (kultivovaná rovina a vysoké hory), který není pro použití jezdeckva zrovna příznivý.

Francie zaujímá k problému jezdeckva poněkud odlišné a samostatné stanovisko. Vojenské vedení je přesvědčeno o velikém významu jezdeckva ve válce.

Přes to však považují tam jezdecké divise za pohyblivou pěchotu a hodlají je podle všeho přeformovati na „division légère“ na rozdíl od pěších divisií, jež jsou mnohem pomalejší. Hlavním důvodem k tomuto stanovisku je snad ta okolnost, že při krátké služební době nutno se spokojiti jen nouzovým jezdeckým výcvikem a největší důraz třeba klásti na boj pěšky a co největší palebnou sílu. V Německu ovšem tento ohled neplatí a při dvanáctileté služební době lze jezdecke dokonale vycvičiti jak v jízdě na koni, tak v boji pěšky.

Sledujeme-li vojenskou literaturu poslední doby, můžeme říci, že postupem času proniká víc a více názor, že jezdeckvo očekávají v budoucí válce značné úkoly. Lze se vsí určitostí tvrditi, že jak letectvo, tak tanky mohou jezdeckvo v jeho úkolech velmi dobře podporovati, nikdy však nemohou je úplně nahraditi. Jezdec má tu ohromnou výhodu, že ho lze použiti za každého počasí, jak ve dne, tak v noci a skoro v každém terénu. Letectvo je však dosud velmi závislé na počasí (mlha, bouře, sněhové vánice) a jeho činnost je v noci omezena na nejmenší míru. Tanky zase jsou závislé na dobrých komunikacích a jejich použití v boji vyžaduje pečlivého vyhledávání prostorů, v nichž není přirozených překážek (vodní toky, srázné svahy, zalesněné hory, močály), nehledíc též k obtížnému zásobování pohonnými hmotami.

Velké jezdecké jednotky jsou velmi pohyblivé a lze je rychle přesunovati i na velké vzdálenosti, aniž tím utrpí bojová schopnost. Jsou nezávislé na komunikacích a mohou se pohybovati mimo ně i v noci a za deštivého, blátivého počasí. Naproti tomu přesun velkých pěších jednotek (divisií) na autech vyžaduje velkého množství automobilních kolon, zvláštních příprav a značného počtu dobrých komunikací. Lze ho proto užiti jen ve výjimečných případech.

Tak vidíme, že se žádná armáda nemůže zříci jezdeckva, a je tedy nezbytně potřebí věnovati jeho organizaci pozornost a přizpůsobiti ji především požadavkům moderního boje.

II. Jezdeckvo ve světové válce.

Bylo by velmi zajímavé sledovati historický vývoj jezdeckva od počátku. To by však šlo daleko a nezbyvá než spokojiti se hrubým vylíčením organizace a použití jezdeckva ve světové válce. Již z tohoto kusého náčrtu bude lze usuzovati na úkoly jezdeckva v budoucí válce.

Organisace jezdeckva v době před světovou válkou byla si téměř ve všech evropských státech mimo nepatrné odchylky podobná.

Všude byly jezdecké pluky sloučeny v jezdecké divise, které byly základní operativní bojovou jednotkou, vybavenou pro samostatné úkoly. Počet jezdeckých pluků u divise nebyl však stejný. Tak se na př. v Rusku a v bývalém Rakousku skládaly jezdecké divise ze 2 brigád po 2 jezdeckých plucích, kdežto v Německu a i ve Francii

tvořily tři jezdecké brigády po dvou plucích jezdeckou divisi. Každá divise měla ještě jezdecký dělostřelecký oddíl, zpravidla o 3 bateriích po 4 dělech. U každého jezdeckého pluku byl kromě zákopnické čtyř též oddíl těžkých kulometů o 2 až 4 kulometech.

Zato hrubé dělostřelectvo chybělo úplně. I v tom případě, kde bylo předvídáno použití jezdeckých sborů (v Rusku, Německu a ve Francii), neměla tato velická jednotka žádných dělostřeleckých a jiných útvarů (jako pěší armádní sbory), nýbrž 2—4 jezdecké divise byly sloučeny přechodně pod jednotným velením v jezdecký sbor.

Jako zesílení býval někdy (na př. v Rakousku) jezdecké divisi přidělen myslivecký prapor, který měl býti převážen na selských povozech. Od tohoto opatření bylo však brzy upuštěno, hlavně z toho důvodu, že při rychlých a dalekých přesunech jezdecktva nebyly tyto pěší prvky s to stačiti jezdeckým jednotkám. Místo těchto praporů byly pak na začátku války organisovány cyklistické prapory,¹⁾ které ovšem jen tam, kde byla hojnost dobrých komunikací, mohly držeti krok s jezdeckými divisemi.

Poznamenati sluší, že jezdecké divise měly organizačně prostředky k překonání vodních toků v tak zv. lehkých neboli jezdeckých mostních soupravách.

Pokud se týká výzbroje, nebylo na začátku války jednotných názorů. Již před válkou ovšem bylo jasné, že jezdecké divise budou často nuceny vésti pěší boj. Z toho důvodu byli jezdcí vyzbrojeni karabinami. Avšak za hlavní způsob boje jezdecktva byl pořád považován boj koňmo — a t a k a. Proto měly na př. německé pluky vesměs píku, kdežto v Rakousku a částečně ve Francii byla píka již dávno nahrazena sečnou zbraní. V Rusku byly některé pluky vyzbrojeny šavlí (dragouni), jiné opět (huláni a kozáci) měly píku, neboť tato měla v boji na koni proti sečné zbraní velikou výhodu a i v boji proti pěchotě měla veliký morální účinek.²⁾

Obrněná auta vyskytla se již na začátku války — ovšem jen v nepatrném množství a ojediněle. Teprve později během války se vžilo použití tohoto nového bojového prostředku.

Tak vidíme, že organizace jezdecktva na začátku světové války odpovídala tehdejšími názorům na použití jezdeckých divisí, které bylo myšleno hlavně na koni. Hlavním úkolem armádního jezdecktva byly strategické převzvědy a zastření vlastních pohybů, dále pak krytí boků. Počítalo se s tím, že se při tom jezdecktvo střetne nejdříve s nepřátelským jezdecktvem, které musí potříti, aby mohlo vykonati svůj úkol. Tento jezdecký souboj měl býti ovšem vybojován na koni — a t a k o u. Za tím účelem bylo jezdecktvo cvičeno hlavně v boji na koni, a to ve velkých jednotkách brigádách, ba celých divisích. Střelecký výcvik byl považován jako výpomoc z nouze a jen ve zvláštních případech na př. při obsazení vpředu položených posic vynucení přechodu přes řeky, krytí ústupu atd. mělo jezdecktvo bojovati palbou. Na použití jezdeckých divisí jako palebných jednotek ať v útočné nebo obranné bitvě se na začátku války nepomýšlelo. Ataka jezdeckých jednotek i proti pě-

¹⁾ Ve Francii měla již před válkou každá jezdecká divise organizačně přidělenou skupinu cyklistů (compagnie cycliste) o 3 četách v síle asi 400 pušek, avšak bez kulometů.

²⁾ Dnes po světové válce je tato otázka definitivně vyřešena a píka byla z výzbroje jezdecktva ve všech armádách nedávno i v německém jezdecktvu odstraněna. Jen v Polsku a Italii, pravděpodobně z tradičních důvodů, mají některé pluky první řadu vyzbrojenu pikou.

chotě a nepřátelskému dělostřelectvu byla považována — ovšem za jistých předpokladů (překvapení) za účelnou.

Takové byly názory na použití jezdeckta na začátku světové války. A světová válka hned na začátku přinesla jezdecktu nemilé překvapení. K očekávaným atakám velkých jezdeckých jednotek nedošlo. Buď nebylo k nim příležitosti, anebo kde se naskytla, protivník se atace vyhnul, dávaje přednost střeleckému boji. Tak nemáme ze světové války příkladu velkého souboje jezdeckých divísí na koni, kromě jediné srážky 10. ruské jezdecké divise se 4. rakouskou jezdeckou divísí u Jaroslawic 21. VIII. 1914.

Jezdecké divise posunuté před armádu k dalekým přezvědům narazily zpravidla na pěchotu nebo na linie obsazené sesedlým jezdecktvem, a protože byly k tomu v míru vedeny, pokoušely se prokázatí atakou. To mělo ovšem strašné následky a mnohé jezdecké divise byly hned na začátku zdecimovány. Ukázalo se, že ataka proti obsazeným liniím v palbě nepřátelských kulometů a dělostřelectva je nemožná a vede jen k hrozným ztrátám, které nejsou v nijakém poměru k dosaženým výsledkům.³⁾

Též nesprávným disponováním a překotným posunováním jezdeckých divísí s místa na místo, při čemž musily vykonati bez oddechu velmi namáhavé pochody, byly jezdecké divise brzy vyčerpány a pozbyly své bojové schopnosti.⁴⁾

Velké jezdecké jednotky nesklidily tedy očekávaných úspěchů na začátku světové války. Byl by však veliký omyl hledati vinu ve zbrani samé. Vinu měla spíše nedostatečná organizace a nesprávné použití vinou nejasných předválečných představ o mocnosti této jinak velmi cenné zbraně.

Po počátečním zklamání počalo se přeformování jezdeckých divísí v střelecké divise a na koních ponecháno jen nepatrné množství. Toto extrémní opatření nebylo však moudré a dá se omluviti jen velkým nedostatkem koní. Neboť, jak uvidíme, vykonaly jezdecké divise ještě na sklonku světové války obdivuhodné výkony a prokázaly při správném použití vojenskému vedení neocenitelné služby.

Je to především 2. francouzský jezdecký sbor, jehož činy zůstanou zapsány zlatými písmeny v dějinách jezdeckta za světové války. Francie měla ještě na začátku r. 1918 2 jezdecké sbory o 3 jezdec-

³⁾ Tak na př. 3. německý jezd. sbor, který se skládal ze 7., 8. a bavorské jezd. divise a byl přidělen 6. armádě, narazil hned při překročení hranic na odpor francouzských krycích oddílů. V boji u Lagarde, jehož zúčastnily též části 41. pěší divise, atakovala bavorská brigáda, aby usnadnila postup pěchoty, jednu francouzskou baterii. V neprozkoumaném terénu narazila na překážky a musila odbočiti do vesnice Lagarde, kde jezdci napěchováni v úzkých ulicích, utrpěli nepřátelskou kulometnou střelbou veliké ztráty (14 důstoj., 270 mužů a 350 koní). 8/8 našla čtvrtá německá jezd. divise při postupu západně Mósy řeku Grd. Gette obsazenu nepřátelskou pěchotou. Jezdecká divise, chtě si vynutiti přechod u Hallen, provedla útok a dobyla vesnice. Po přechodu byla 17. jezd. brigáda určena k atakování obsazených výšin záp. od přechodu. Atakovaly po sobě jezd. pluky 17 a 18, avšak obě ataky se zhroutily s velikými ztrátami v nepřátelské palbě. Výsledek byl jen, že vlastní dělostřelectvo mohlo jíti na západním břehu do posice. Mezitím bylo nařízeno též 3. jezd. brigádě atakovati nepřátelské dělostřelectvo již. od Hallen, avšak i tato ataka zůstala přes velké ztráty bez výsledku.

⁴⁾ Použití 2. jezd. sboru (2., 4., 9. jezd. divise) na pravém křídle německých armád nebylo správné. Místo, co by ho bylo použito jednotně na pravém křídle k obchvatu Angličanů, byl tento sbor podřízen jednou 2., pak zase 1. armádě a nucen vykonati dlouhé, často se křížující pochody, takže se nemohl již uplatniti v bitvě u Monsu, poněvadž byl vyčerpán.

kých divisích. Jezdecká divise se skládala ze 3 brigád po 2 jezdeckých plucích, z oddílu cyklistů (320 mužů), z oddílu jezdeckého dělostřelectva o 3 bateriích po 4 dělech, z ženijního oddílu na kolech a ze 2 skupin obrněných aut. Sborové velitelství mělo pak ještě k dispozici 3 oddíly lehkého polního dělostřelectva, letecké formace, upoutané balony, ženijní oddíly, obrněná auta a zásobovací útvary. Tedy, jak vidíme, již zcela nová organizace, povstalá na základě zkušeností z války.

Již při jarní německé ofenzivě měla 1. jezdecká divise, zasazená 26. března na kritických místech průlomu, lví podíl na zastavení německého průlomu a zřízení nové fronty.

Protože byly obavy před dalšími německými útoky, byl 2. jezdecký sbor (2., 3. a 6. jezd. divise) soustředěn jako armádní záloha vrchního velitelství v okolí Neufchâtel en Bray (západně od Amiens) tak, aby mohla po dvou usilovných pochodech zasáhnouti na kterémkoli místě ohrožené fronty.

Když 9. dubna počala německá ofenziva ve Flandrech, byl jezdecký sbor soustředěn směrem k severu. 12. dubna v poledne dávají se jezdecké divise na pochod a dosáhnou po dvou pochodech okolí St. Omer. V prvních 24 hodinách urazily jezdecké divise 110 až 120 km bez jakéhokoliv úbytku. Jezdecký sbor dostihl ohroženého místa před pěšími divisemi, které sem byly přesunuty drahou a mohly již pod ochranou jezdeckva v klidu vyložit. V následujících bojích bojovaly jezdecké divise po boku pěších a jejich ztráty svědčí o houževnatém odporu, který nepřítel nemohl zdotat. Zde tedy dokázaly v palebném boji jezdecké divise svou bojovou sílu a schopnost i po tak namáhavých pochodech.

Po ukončení bojů ve Flandrech byl jezdecký sbor opět přeložen do prostoru jižně od Abbéville, kde doplňoval své ztráty na mužstvu, koních a materiálu.

Tu 27. května prolomili Němci náhle francouzsko-anglické opevnění na Chemin des dames. Ve 3 hod. 28. května vydává sborové velitelství poplašný rozkaz a zároveň určuje předběžné pochodové cíle. V 11 hod. nastupují divise pochod a bez dlouhé přestávky dosáhnou 31. května v 8 hodin Oisy.

Teprve v noci k 1. červnu došly první motorisované prvky do úseku jezdeckého sboru (213. lehký polní děl. pluk na nákladních autech, dále 3 prapory a 3 baterie 26. p. divise převezené na autech) a jsou tedy skoro o 24 hodin později na místě než jezdeckvo. Výkony jezd. divisí jsou opravdu podivuhodné:

- 2. jezd. divise urazí v prvním pochodu bez přestání 105 km,
- 3. jezd. divise urazí v prvním pochodu bez přestání 88 km,
- 6. jezd. divise urazí v prvním pochodu bez přestání 112 km.

Po krátkém odpočinku dne 30. května pokračují v pochodu, který jen s malými přestávkami potřebnými ke krmení a napájení koní trvá až do večera 31. května. Průměrná denní uražená vzdálenost činí 80—100 km. A nyní teprve nastal boj, v němž se zase jezdecké divise — soudě podle utrpených ztrát — bily velmi odhodlaně a statečně.

Tyto hrdinné činy ocenil nejlépe maršál Petain krásnými slovy: „Jestliže je pravda, že armáda zachránila Francii, pak to bylo jezdeckvo, které zachránilo armádu.“

Velmi poučnou je též činnost německého jezdeckého sboru gen. v. Schmettow (6. a 7. jezd. divise) za války proti Rumunsku v roce 1916. Po dobytí Sedmíhradska bylo rozhodnuto pokračovati v ofenzivě přes Karpaty do Rumunska. Po počátečním neúspěchu byla utvořena z 5 divisí nová skupina gen. por. Kühna, která měla přes sedlo Szurduk směrem na Târga Jiu otevřít cestu nově utvořenému a vyzbrojenému jezdeckému sboru. 13. listopadu dosáhla pěchota jižního úpatí hor asi v čáře Valari-Lacarasti. Jezdecký pluk 4. hulánů byl již posunut vpřed, aby provedl poškození a zničení železnic.

Jezdecký sbor dostal rozkaz vyraziti vpřed a provéstí pronásledování obchvatem směrem na Filiasu. S počátku divise jdouce frontálně vpřed, narazily na odpor, jež nemohly zdolat. Teprve když 7. jezd. divise zahájila daleký obchvat směrem Vladioi, byl nepřítel nucen ustoupiti a tím byla celá západní skupina u Orsovy odříznuta. Gros sboru obrátilo se směrem Craiova, kterého bylo dosaženo již 21. listopadu. Odsud bylo nutno postupovati dále proti Olutě, kde se předpokládal nový odpor Rumunů. Jedné eska-droně 9. hulánů podařilo se rychlým nápirem zmocniti se přechodu u Stoenesti, přes nějž ihned přešla 6. a 7. jezdecká divise a obrátila se na sever proti boku a týlu nepřátelských sil, bojujících u Slatiny. Tomuto obchvatnému manévru nemohli Rumuni čeliti a byli nuceni ustoupiti dále na východ. A nyní šlo to bez oddechu dále směrem k Bucuresti. 26. listopadu je 6. jezd. divise u Rosier de Vede a navázáno spojení s jezdeckou divisí v. d. Goltz od armády Mackensenovy, která mezitím přešla u Svistova přes Dunaj. Rumuni podnikli protiofenzivu proti Mackensenovu levému křídlu nemajíce zdání, že skupina Kühne s pěti pěšími divisemi a jezdecký sbor Schmettow jsou v nebezpečné blízkosti. Tato skupina vyrazila nyní proti boku a týlu rumunských sil, útočících na Mackensena. 7. jezdecká divise posunula se směrem k Bucuresti a zdařilo se jí vynutiti si přechod přes Argesul u Malu Spart, zatím co 6. jezd. divise postoupila na Mihalesci (jižně od Bucuresti). Tím bylo o osudu hlavního města Rumunska rozhodnuto, neboť rumunské síly byly nuceny ustupovati dále na západ. 5. prosince zmocnila se 6. jezd. divise jedné tvrze na severozápadu a příštího dne následovala kapitulace pevnosti. Z tohoto příkladu vidíme, jaký vliv mohou míti jezdecké divise správně a odhodlaně vedené na průběh operací.

Dalo by se uvéstí ještě mnoho příkladů z války o úspěchu jezdeckých jednotek, přesahovalo by to však rámec této studie.

Nutno ještě podotknouti, že t. zv. nájezdy (raids) ve světové válce nikde nebyly provedeny, aspoň ne ve velkém měřítku.⁵⁾ Za to na začátku války pouhé slovo „kozáci“ dalo v rakouské armádě podnět k různým panikám. Takový byl strach z kozáckých nájezdů, že trény a i některé bojové jednotky (Landsturm), jdoucí dále vzuadu za frontou, byly jimi jako fascinovány a stačilo v noci vykřiknouti

⁵⁾ Kratší nájezd do týla 1. něm. armády gen. Kluck provedla ve dnech památné bitvy na Marňě (8.—10. 9. 1914) francouzská 5. jezd. divise přes les Villers Cotterêts. Dále v r. 1915 něm. jezd. sbor v Litvě směrem na Kowno. Konečně 18. a 19. 6. nájezd ruské ussurské jezd. brigády kolem levého křídla německé armády směrem Lukini a Zorany. Zajímavý je též zdařilý nájezd polské jezd. divise v dubnu 1920 na Koziaty, ležící jako důležitý železniční uzel asi 160 km za bolševickou frontou.

„k o z á c i“, aby nastala bezhlavá střelba, jež měla za následek dosti těžké vlastní ztráty.

Z toho, co bylo uvedeno, jde najevo, jak během války poznání nastával obrat v názorech na možnost použití jezdeckta, které na začátku války zklamalo. Pokusím se nyní naznačiti, jaké úkoly očekávají jezdecktvo v budoucí válce.

III.

Úkoly jezdeckta v budoucí válce.

1. Kryt hranic.

Jezdecktvo jest, jak známo, velmi pohotovou zbraní a přechod na válečný stav trvá poměrně jen krátkou dobu. Budou tedy jezdecké jednotky mezi prvními, které dosáhnou hned na začátku mobilisace operační pohotovosti a mohlo by jich býti výhodně použito při ostraze a krytí hranic. Jezdecktvo pro svou pohyblivost je s to, s poměrně slabými silami krýti dosti široké prostranství a přesto soustřediti se rychle na ohroženém místě. Mimo to může jezdecktvo lépe než pěchota zastříti pohyby a soustředění jednotlivých armád tím, že vytvoří jakousi clonu, již protivník může jen stěží proniknouti, a zůstává takto v nejistotě o tom, co se za clonou děje. Avšak nesmí se zapomenouti, že krytí hranic je velmi namáhavý, a mohlo by se státi, že se při nesprávném použití síly jezdeckta opotřebují dříve, než dojde k rozhodným operacím. To by byla ovšem velká chyba, neboť jezdecktvo, které je vysíleno, pozbývá své hlavní výhody — pohyblivosti a jeho využití v rozhodném okamžiku boje je tím zcela ohroženo. Jestliže se tedy vojenské vedení rozhodne použiti velkých jezdeckých jednotek k provádění ostrahy a krytí hranic, lze tak učiniti jen po zralé úvaze a za předpokladu, že jezdecktvo bude — aniž se opotřebovalo — závčas vystřídáno jinými krycími oddíly (cyklisty, pěchotou) tak, aby se mohlo v plné bojové síle zúčastniti prvních bitev.

Zůstává tedy krytí hranic jen vedlejším úkolem jezdeckta a může nastati jen u těch armád, které mají dosti jezdeckta. Čím méně jezdeckta má armáda, tím zdrženlivější musí býti při jeho použití v ostraze hranic a snažiti se co možná zbaviti je tohoto úkolu.

2. Nájezd y.

Rychlá pohotovost jezdeckta při mobilisaci mohla by vésti k myšlence, použití ho hned s počátku k vpádům na nepřátelské území za účelem zničení různých důležitých objektů a rušení nepřátelské mobilisace. Takové použití jezdeckta zdá se však neekonomickým, ba přímo nebezpečným. Ze světové války víme, že ani Rusko, které mělo přece velmi silné jezdecktvo, nesáhlo k tomuto prostředku, ačkoli se to všeobecně očekávalo. Každý nájezd hluboko do nepřátelského území je totiž velmi riskantní podnik a jeho výsledky zůstanou obyčejně daleko za očekáváním. A je možné, že by taková jezdecká jednotka mohla býti rozprášena, aniž by dosáhla svého cíle. Pro rušení mobilisace máme nyní v letectvu daleko schopnější a účinnější zbraň, která může bez velkého nebezpečí podnikati daleké nálety do nepřátelské země, aniž tolik riskovalo jako jezdecktvo.

Náhly vpád jezdeckta na nepřátelské území by byl tedy oprávněn jen v tom případě, kde běží o trvalé obsazení strategicky důležitého místa, na př. rozšíření předmostí, zaujetí důležitého želez-

ničního uzlu a p.⁶⁾ Během operací může se snad naskytnouti tu a tam příležitost k nájezdu do nepřátelského týlu, avšak operace může si zase dovoliti jen armáda, oplývající značným jezdecktvem.

3. Přezvědy.

Před světovou válkou byly, jak jsem se již zmínil, hlavním úkolem jezdeckta: strategické daleké přezvědy. Letectvo na počátku války nebylo ještě tak vyvinuto, aby mohlo tento úkol s nadějí na výsledky převzít. Během války však se situace změnila. Je známo, že i silné jezdecké jednotky nebyly s to prorazit nepřátelský kryt a nemohly tedy přinést žádoucí zprávy o nepřátelském pohybu vzadu. Jednotlivé jezdecké hlídky pronikly sice nepřátelskou clonou, byly však buď zničeny nebo jejich hlášení došlo tak opožděně, že pozbylo své ceny. Za to jednotliví letci již tehdy dodávali strategicky důležité zprávy. (Na př. zpráva o odbočení 1. německé armády směrem jihovýchodním pocházela od letců a dala asi gen. Gallienimu podnět k velkolepému plánu, jenž pak vedl k první bitvě na Marňe.)

A tak i tento kdysi hlavní úkol jezdeckta převzalo letectvo, které jej může vyplnit bez velké námahy a daleko jistěji. Nebude již třeba nasazovati velké jezdecké jednotky v určitém směru k zjištění, zda a jaký nepřítel je v tom neb onom prostoru. K tomu postačí letectvo.

Ovšem přezvědy pro taktickou potřebu bude i nadále vykonávati jezdeckto nejlépe smíšenými přezvědnými oddíly. Po té stránce nemůže býti nahrazeno letectvem z důvodů, které jsou dostatečně známy (přezvědy nutné v noci a za mlhavého počasí, zjištění válečného složení od přivedených zajatců). Zůstanou tedy přezvědy na blízko, hlavně pro vlastní potřebu jezdeckých jednotek, i budoucně úkolem jezdeckta. Též pro pěší divise budou vykonávány zvlášť složenými jezdeckými oddíly.

4. Součinnost v bitvě.

Velké jezdecké jednotky moderně organisované a vyzbrojené mají dosti značnou bojovou sílu, takže jich lze velmi dobře použiti v bitvě vedle pěších divisií.

Na začátku světové války byly všechny jezdecké divise přidělené armádám zpravidla posunuty vpřed a pohybovaly se před nimi do té doby, až došlo k srážce s nepřátelskými hlavními silami. V tomto okamžiku byly dosti již oslabené a v rychlém pohybu po předcházejících vysilujících pochodech silně ochromené jezdecké divise staženy zpět za bojovou frontu, kde se měly zotaviti. Některé ještě dosti svěží jezdecké divise byly posunuty do boku armády, aby ji chránily proti obchvatu a překvapení. Skoro nikdy — mimo nepatrné výjimky — nezúčastnily se jezdecké divise velkých bitev v rámci armády.

Teprve až bitva byla rozhodnuta a poražený nepřítel byl donucen k ústupu, měly zatím odpočinuté jezdecké divise začíti pronásledování.

V poválečné vojenské literatuře vede se často polemika o tom, bude-li budoucí válka pohybná či zda utkví hned s počátku v opevněných zákopech, jak tomu bylo za světové války, zvláště na zá-

⁶⁾ Viz zdařilý nájezd polské jezdecké divise na Koziatyn, který měl za účel zmocniti se tohoto důležitého železničního uzlu.

padní frontě. Převládá však názor, že se každá budoucí válka začne pohybem a vojevůdcové se budou všemožně snažit udržeti co nejdéle operace v proudu, prostě z toho důvodu, že jediné v pohybné válce mají volnost jednání a možnost různých kombinací, vedoucích k zničení protivníka. A při tom budou pohyblivé jezdecké jednotky míti zajisté velmi důležitou úlohu.

Jak již bylo řečeno, bude daleké přezvědy obstarávati hlavně letectvo, takže se jezdecké divise uvolní pro čistě bojové úkoly. Budou tedy pochodovati v rámci armády společně s pěšími divisemi. Zpravidla na křídle, aby jednak chránily vlastní boky a týl, jednak aby při srážce s nepřítelem měly možnost obchvátiti nepřátelské křídlo nebo vraziti do jeho boku a týlu.

Podobné použití jezdeckta se naskytlo na př. Němcům r. 1914 při vpádu do Belgie. Zde mohlo správné použití 2 jezdeckých sborů na pravém křídle pod promyšleným vedením energického vůdce míti ohromný vliv na průběh celé války. Ovšem, na takové použití jezdeckta se tenkrát nepomýšlelo.

Nelze si však též mysliti, že si vrchní vojenské vedení ponechá jezdecké jednotky jako strategickou zálohu daleko za frontou a zasadí je pak tam, kde podle situace má naději na dosažení úplného vítězství.

Rovněž v zákopových bojích bude lze výhodně použití jezdeckých jednotek. Útočník bude je držeti po ruce na místech, kde hodlá prorazit, a po zdařilém průlomu nasadí je bezohledně k dokonání zkázy a k rozvrácení celé nepřátelské fronty. Takové situace se vyskytly na př. po průlomu u Gorlice nebo v roce 1917 na italské frontě u Kobariidu; konečně při velké jarní německé ofenzivě ve Francii. Lze si dobře domyslit, jak by byla skončila tato obrovská ofenziva, kdyby s německé strany bylo bývalo možno po zdařilém průlomu anglicko-francouzské fronty zasaditi 1—2 jezdecké sbory směrem na Amiens.

A obránce zase použije jezdeckých jednotek podobně, jako to učinil v roce 1918 maršál Foch, jako pohyblivé zálohy pro případ, že by nepřítel na některém místě prolomil vlastní frontu.

V každém z těchto vyličených případů bude nutno požadovati od jezdeckta úsilné a daleké pochody a pak teprve namáhavé boje. Z toho důvodu je naprosto nutné, aby v obojím bylo dobře vycvičeno a trénováno. Avšak nejen to; celá organizace velkých jezdeckých jednotek musí směřovati k tomu cíli, aby mohly vyplniti svůj nejdůležitější úkol, to jest úspěšnou součinnost v bitvě a v bojích po boku pěších divisí.

5. Pronásledování, krytí ústupu, zastírání.

Jest ještě několik úkolů, které v budoucí válce jezdeckto očekávají. Mezi nejobvyklejšími nutno jmenovati pronásledování. To bude velmi často v souvislosti s činností vyličenou v předešlém odstavci. Jezdeckto je vzhledem k své pohyblivosti předurčeno k pronásledování a máme na to z dějin skvělé příklady. Tak na př. proslulé jezdeckto Napoleonovo vedené Muratem po bitvě u Jeny provedlo bezohledné pronásledování, jež zůstane navždy příslovecným. Též činnost tureckého jezdeckého sboru roku 1922, o němž byla zmínka již v 1. kapitole, jest úctyhodná. Toto jezdeckto, ač bylo špatně vyzbrojeno a nemělo dalekonosné dělostřelectvo, pronásledo-

valo přes pouště a pohoří asi 900 km daleko a v 25 dnech přivedlo řeckou armádu k úplnému rozvratu.

Demoralisovaného nepřítele bude lze v pronásledování — ovšem jen menšími jezdeckými jednotkami (eskadrony) — s úspěchem atakovati. Je potřebí, aby jezdeckvo znalo i tento způsob boje koňmo.

Velmi často bude jezdeckvo krýti ústupu vlastních sil. K tomu to úkolu se hodí velmi dobře. Nepřítel nebude moci hned rozpoznati, zda jde o jezdeckvo či o pěchotu, a jezdeckvo bude moci, aniž se bude pouštět do rozhodných bojů, lehce se odpoutati od nepřítele a přemístiti velmi rychle do nových posic dále vzadu. Takovým způsobem lze dokonale krýti a zároveň zastíratí pohyby vlastních vojsk. Ovšem zastírání pohybů je při použití letectva velmi nesnadné a zůstane omezeno jen na taktickou potřebu. Podobně jako strategické přezvědy, tak i strategické zastírání pozbylo pro jezdeckvo toho významu, který mělo na začátku světové války.

Přes to, jak lze usouditi z toho, co bylo vyličeno, otvírá se jezdecktvu i v budoucí válce veliké pole působnosti. Najisto však bude jeho hlavním úkolem palebný boj po provedení rychlých dalekých přesunů.

(Příště dále.)

Plukovník Dr. techn. Ladislav BENEŠ:

Odpověď na článek mjr. Mahra, uveřejněný ve „Vojenských rozhledech“, roč. XI. (1930), čís. 5.

Článek mjr. Mahra je založen na tvrzení: „Z článku plk. dra Beneše by mohla vzniknouti domněnka, že je vše v nejlepším pořádku“. (Viz str. 363.) Z mnohých článků ve „VR“, roč. X. str. 693, a roč. XI., str. 133, a také již z Výroční zprávy Vojenského zeměpisného ústavu sv. V., a Sborníku Čs. společnosti zeměpisné, roč. XXVII. (1921) je však zřejmo, že je pravý opak pravdou.

Požadavky, kterých mjr. Mahr žádá od plánů a map, jsou tytéž, které jsou obsaženy v mých člancích. Všichni se shodujeme v tom, že jediné nové vyměřování a mapování vyhoví úplně požadavkům dělostřeleckým. Rozdíl v nazírání je ten, že mjr. Mahr nepokládá mapový materiál za dostatečně vyhovující těmto požadavkům, a dále, že nepodává žádného pozitivního návrhu, jak nedostatům v přechodné době čeliti. Takovéto negativní stanovisko je ovšem neudržitelné. Mnohem záslušnější v tomto smyslu je iniciativa škpt. Kapnina (VR, roč. X. [1929], str. 849), který se snaží ukázati, jak dalece je možno i nynější mapový materiál (mapu speciální) využiti.

Pochybují také, že bude pro mjr. Mahra přesvědčujícím článek brig. gen. Rausche (VR, roč. XI, [1930], str. 357). Není vyloučeno, že budou hledány a nalezeny případy, kde shody, o nichž se v tomto článku mluví, budou méně příznivé. Generalisovati však nelze. Jak jsem ve svých člancích poznamenal, musí si dělostřelec býti vědom toho, s čím pracuje, a záleží velice na tom, jak kdo dovede s daným materiálem pracovati. Ani nejlepší přístroje a mapy nevyklučují nedostatečnou práci, není-li dostatečných vědomostí.

Nakonec několik poznámek k některým návrhům a poznámkám mjr. Mahra.

1. Autor navrhuje vytisknouti zaměřené body na zvláštním listu triangulačním, místo mého návrhu natisknouti souřadnice